

I Josefs verksted

Hele Kirken anerkjenner den hellige Josef som skytshelgen og beskytter. Gjennom århundrer har mange forskjellige trekk ved hans liv fanget de troendes oppmerksomhet. Han var en mann som alltid var trofast overfor oppgaven Gud ga ham. Det er derfor jeg nå i mange år har likt å tiltale ham varmt som «vår far og herre».

Den hellige Josef er virkelig en far og herre. Han beskytter de som ærer ham og ledsager dem på deres vei gjennom livet – likesom han beskyttet og ledsaget Jesus da han vokste opp. Når du blir kjent med ham, oppdager du at den hellige patriarken også er det indre livs mester – for han lærer oss å bli kjent med Jesus og dele vårt liv med ham, og innse at vi er en del av Guds familie. Den hellige Josef kan gi oss denne læren fordi han var et vanlig menneske, en familiemann, en arbeider som tjente til livets opphold som håndverker – alt dette har stor betydning og er en kilde til lykke for oss.

Når vi i dag feirer hans festdag vil jeg gjerne minne dere om ham, og hva evangeliene sier om ham. Det vil hjelpe oss til å finne ut hva Gud sier til oss gjennom Marias ektemanns enkle liv.

Den hellige Josef i evangeliene

Både Matteus og Lukas forteller oss at Josef stammet fra en edel slekt – Davids og Salomos hus, Israels konger. Detaljene om hans slektstre er ikke helt klare. Vi vet ikke hvilken av evangelienes to slektstavler som handler om Josef, Jesu far ifølge jødisk lov, og hvilken som handler om Maria, hans kjødelige mor. Heller ikke vet vi om Josef kom fra Betlehem, dit han dro for folketellingen, eller fra Nasaret, der han levde og arbeidet.

På den annen side vet vi at han ikke var formuende: han var bare en arbeider, som så mange millioner andre mennesker i verden. Han utførte det samme krevende og unnselige arbeid som Gud valgte for seg selv da han ble menneske og kom for å leve slik som resten av oss i tretti år.

Skriften forteller oss at den hellige Josef var en håndverker. Noen kirkefedre legger til at han var tømmermann. Når den hellige Justin snakker om Jesu liv, sier han at han lagde ploger og åk.¹ Kanskje det er grunnen til at den hellige Isidor av Sevilla konkluderer med at Josef var grovsmed. Uansett var han en arbeidsmann som fylte behovene til sine medmennesker med et håndverk han hadde tilegnet seg gjennom år med strev og svette.

Evangeliene gir oss et bilde av Josef som en bemerkelsesverdig helstøpt mann som ikke på noen måte fryktet eller unngikk livet. Tvert imot taklet han alle problemer, ordnet opp i vanskelige situasjoner og viste ansvar og initiativ i alt han ble bedt om å gjøre.

Jeg er ikke enig i det tradisjonelle bildet som viser Josef som en gammel mann, selv om det kan ha blitt fremsatt utfra et ønske om å understreke Marias evige jomfruelighet. Jeg ser ham som en sterk ung mann, kanskje noen få år eldre enn Vår Frue, men på høyden av sitt liv og virke.

Man trenger ikke vente til man blir gammel eller livløs før man praktiserer kyskhetens dyd. Renhet kommer fra kjærlighet, og ungdommens styrke og munterhet er ikke noe hinder for edel kjærlighet. Josef hadde et ungt hjerte og en ung kropp da han giftet seg med Maria, da han fikk vite om hennes guddommelige moderskaps mysterium, da han levde sammen med henne, og respekterte den integritet Gud ønsket å gi verden som nok et tegn på at han hadde kommet for å dele livet til sine skapninger. Den som ikke forstår en slik kjærlighet vet veldig lite om sann kjærlighet og er en fullstendig fremmed overfor den kristne betydningen av kyskhet.

Josef var, som vi har sagt, en håndverker fra Galilea, bare en mann blant mange. Hva kunne livet tilby noen fra en så bortglemt landsby som Nasaret? Intet annet enn arbeid: arbeid hver dag, med den samme faste anstrengelsen. Og ved dagens ende, et fattig lite hus der man kunne hvile og samle krefter til neste dag.

Men navnet Josef betyr på hebraisk: «Gud vil legge til». Gud legger uante dimensjoner til livet til de hellige som gjør hans vilje. Han legger til en viktig dimensjon som gir mening til alt, den guddommelige dimensjonen. Til Josefs ydmyke og hellige liv la han til – hvis jeg kan uttrykke det slik – livene til Jomfru Maria og Jesus, vår Herre. Gud lar seg ikke overgå når det gjelder gavmildhet. Josef kunne ha gjort hustruen Marias ord til sine: «For han har sett til sin ringe tjenerinne ... for store ting har han gjort mot meg, han, den mektige; hellig er hans navn.»²

Den hellige Josef var et vanlig menneske som Gud stolte på kunne gjøre store ting. Han gjorde nøyaktig det Herren ønsket han skulle gjøre, i hver enkelt hendelse som utgjorde hans liv. Derfor lovpriser Skriften Josef som «en rettferdig mann».³ Og på hebraisk betyr en rettferdig mann en god og trofast Guds tjener, en som oppfyller den

1 Jf St. Justin, *Dialogue with Tryphon*, 88,2,8 (PG 6,687)

2 Lk 2,48-49: *Quia respexit humilitatem ancillae suae*

3 Mt 1,19

guddommelige vilje,⁴ eller en som er ærlig og barmhjertig overfor sine medmennesker.⁵ Så en rettferdig mann er en som elsker Gud og beviser sin kjærlighet ved å holde Guds bud og vender hele sitt liv mot tjeneste for sine brødre, sine medmennesker.

Josefs tro, håp og kjærlighet

Å være rettferdig er ikke bare et spørsmål om å adlyde regler. Godhet bør vokse frem innenfra, den burde være dyp og levende – for «den rettferdige skal leve ved sin tro».⁶ Disse ordene, som senere ble et ofte brukt emne for den hellige Paulus meditasjoner, kan virkelig anvendes på Josef. Han oppfylte ikke Guds vilje på en rutinemessig eller overfladisk måte, han gjorde det spontant og helhjertet. For ham var loven som alle praktiserende jøder levde etter ikke en kode eller en kald liste med regler, men et uttrykk for den levende Guds vilje. Så han visste hvordan han skulle gjenkjenne Herrens røst når den kom til ham så uventet og så overraskende.

Den hellige Josefs liv var enkelt, men det var ikke lett. Etter en omfattende sjelegransking forsto han at Marias sønn var blitt unnfanget ved Den hellige ånd. Og dette barnet, Guds Sønn, Davids etterkommer etter kjødet, ble født i en stall. Engler feiret hans fødsel, og høytstående mennesker fra fjerne land kom for å tilbe ham. Men kongen av Judea ønsket å drepe ham, og de måtte flykte. Guds Sønn var åpenbart et forsvarsløst barn som ville vokse opp i Egypt.

Når Matteus forteller om disse begivenhetene i sitt evangelium understreker han stadig Josefs trofasthet. Han holdt Guds bud uten å vakle, selv om meningen med disse budene noen ganger var uklar og sammenhengen med resten av den guddommelige plan var skjult for ham.

Kirkefedrene og andre åndelige forfattere understreker ofte urokkeligheten i Josefs tro. Idet Johannes Krysostomos henviser til engelens budskap om å flykte fra Herodes og ta tilflukt i Egypt,⁷ sier han: «Da Josef hørte dette, ble han verken sjokkert eller sa: Dette var rart. Du gjorde det selv klar for meg for ikke lenge siden at han skulle frelse sitt folk, og nå er du ikke engang i stand til å frelse ham – vi må flykte, legge ut på en lang reise og tilbringe lang tid på et fremmed sted, det motsier ditt løfte. Josef tenker ikke slik, for han er en mann som har tillit til Gud. Heller ikke spør han når de kan vende tilbake, selv om engelen var så uklar: Bli der til jeg sier dere kan vende hjem. Josef protesterer ikke, han adlyder og tror, og godtar med glede alle prøvelser.»⁸

Josefs tro vakler ikke, han adlyder raskt og nøyaktig. For å forstå denne lærdom bedre, bør vi huske at Josefs tro er aktiv, at hans føyelighet ikke er en passiv underkastelse under begivenhetenes gang. For den kristnes tro har ingenting å gjøre med konformitet, treghet eller initiativløshet.

Josef hengav seg betingelsesløst til Guds omsorg, men han reflekterte alltid over det som skjedde og var i stand til å oppnå den forståelsen av Guds verk som er sann visdom. På denne måten lærte han litt etter litt at overnaturlige planer har en logikk som noen ganger forstyrrer menneskelige planer.

I de forskjellige omstendighetene i Josefs liv nektet han aldri å tenke, han forsømte aldri sitt ansvar. Tvert imot satte han sin menneskelige erfaring i troens tjeneste. Da han vendte tilbake fra Egypt og «fikk høre at Arkelaus var blitt konge i Judea etter son far Herodes, våget han ikke å slå seg ned der.»⁹ Med andre ord hadde han lært å samarbeide med den guddommelige plan. Og som for å bekrefte at han gjorde det rette, fikk han bud om å vende tilbake til Galilea.

Slik var den hellige Josefs tro: fullstendig, stødig og omfattende. Og den uttrykte seg i en effektiv hengivelse til Guds vilje og en intelligent lydighet. Sammen med troen følger kjærligheten. Hans tro næret hans kjærlighet til Gud, som oppfylte løftene gitt til Abraham, Jakob og Moses, og hans følelser for sin hustru Maria og hennes sønn. Denne troen, håpet og kjærligheten skulle fremme det store oppdrag som Gud påbegynte i verden gjennom, blant andre, en tømmermann i Galilea: menneskenes frelse.

Tro, håp, kjærlighet: dette er bærebjelkene i Josefs liv og i alle kristnes liv. Josefs selvhengivelse er en sammenveving av trofast kjærlighet, kjærlig tro og stødig håp. Hans festdag er derfor en god anledning for oss til å fornye vår forpliktelse til det kristne kall som Gud har gitt til hver enkelt av oss.

Når du oppriktig ønsker å leve ved tro, håp og kjærlighet er fornyelsen av din forpliktelse ikke det samme som å plukke opp noe du har forsømt. Der det virkelig er tro, håp og kjærlighet betyr fornyelse å forbli i Guds hånd, til tross for våre personlige feil, mistak og mangler. Det er en bekreftelse på vår trofasthet. Å fornye vår forpliktelse

4 Jf 1 Mos 7,1; 18,23-32, Esek 18,5ff, Ordsprk 12,10

5 Jf Tob 7,6; 9,6

6 Hab 2,4

7 Jf Mt 2,13

8 *In Matthaeum homiliae*, 8,3 (PG 57,85)

9 Mt 2,22

betyr å fornye vår trofasthet overfor det Gud ønsker fra oss: det betyr å uttrykke vår kjærlighet i gjerninger.

Kjærlighet har visse faste karaktertrekk. Noen ganger snakker vi om kjærligheten som om den var en impuls som driver oss til selvtilfredsstillelse eller bare et middel til egoistisk realisering av vår egen personlighet. Men det er ikke kjærlighet. Sann kjærlighet betyr å gå ut over seg selv, å hengi seg selv. Kjærlighet bringer glede, men en glede som har sine røtter i form av et kors. Så lenge vi befinner oss på jorden og ikke har oppnådd det fremtidige livs fylde, kan vi aldri oppleve sann kjærlighet uten offer og smerte. Denne smerten blir mild og kjærlig, den er kilden til indre glede. Men det er en ekte smerte, for den betyr å overvinne vår egen egoisme og ta kjærligheten som regel for alt vi gjør.

Alt gjort av kjærlighet er viktig, uansett hvor lite det kan virke. Gud har kommet til oss, selv om vi er skrøpelige skapninger, og han har fortalt oss at han elsker oss: «Jeg hadde min fryd i menneskebarna.»¹⁰ Vår Herre sier til oss at alt er verdifullt – de handlinger som fra en menneskelig synsvinkel kan synes uvanlige og de som virker uviktige. Ingenting er bortkastet. Intet menneske er verdiløst for Gud. Vi er alle kalt til å ta del i himlenes rike – hver med sitt eget kall: i hjemmet, på arbeidsplassen, i utførelsen av borgerlige plikter og utøvelsen av rettigheter.

Den hellige Josefs liv er et godt eksempel på dette: det var enkelt, vanlig og normalt, og besto av mange år med samme type arbeid, av dager – den ene etter den andre – som var monotone fra en menneskelig synsvinkel. Jeg har ofte tenkt på dette, meditert over Josefs liv, det er en av grunnene til at jeg har en spesiell hengivenhet for ham.

Da pave Johannes XXIII avsluttet første sesjon av Det annet Vatikankonsil og kunngjorde at navnet Josef skulle innlemmes i messens første eukaristiske bønn, ringte en betydningsfull geistlig til meg og sa: «Gratulerer. Da jeg hørte pavens kunngjøring tenkte jeg straks på deg og hvor glad du ville bli.» Og jeg ble virkelig glad, for i det konsilmøtet, som representerte hele Kirken brakt sammen i Den hellige ånd, ble den store overnaturlige verdien av den hellige Josefs liv proklamert, verdien av et ordinært arbeidsliv gjort i Guds nærvær og i fullstendig oppfyllelse av hans vilje.

Helliggjør arbeidet og det vil helliggjøre deg og andre

I beskrivelsen av ånden i den organisasjon som jeg har viet mitt liv til, Opus Dei, har jeg sagt at navet i den er det vanlige arbeid, profesjonelt arbeid som utføres midt i verden. Guds kall gir oss en oppgave: det ber oss om å ta del i Kirkens unike oppgave, å være vitner for Kristus overfor våre medmennesker og slik trekke alle ting til Gud.

Vårt kall avslører meningen med vår eksistens for oss. Det betyr å bli overbevist gjennom troen om grunnen til vårt liv på jorden. Vårt liv, nåtid, fortid og fremtid, får en ny dimensjon, en dybde vi ikke ante tidligere. Alle hendelser og begivenheter ses nå i sitt rette perspektiv, vi forstår hvor Gud fører oss, og vi føler oss båret med ved den oppgaven vi har fått.

Gud trekker oss ut av vår uvitenhets skygger, vår famling gjennom historien, og uansett hva slags beskjefteigelse vi har i verden, kaller han oss med en sterk røst, slik han en gang kalte Peter og Andreas: «Følg meg, så vil jeg gjøre dere til menneskefiskere.»¹¹

Den som lever ved tro kan møte vanskeligheter og kamp, lidelse og til og med bitterhet, men aldri depresjon eller kval, fordi han vet at hans liv er verd noe, han vet hvorfor han har blitt født. «Jeg er verdens lys,» sier Kristus, «den som følger meg skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.»¹²

For å gjøre oss fortjent til dette lyset fra Gud må vi elske. Vi må være ydmyke nok til å innse at vi trenger å bli frelst, og at vi må si med Peter: «Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord, og vi tror og vet at du er Guds hellige.»¹³ Hvis vi virkelig gjør dette, hvis vi lar Guds ord komme inn i hjertene våre, kan vi sannelig si at vi ikke vandrer i mørket, for Guds lys vil skinne ut over vår svakhet og våre feil, slik solen skinner over stormskyene.

Kristen tro og kall på virker hele vår eksistens, ikke bare en del av den. Vår relasjon til Gud krever nødvendigvis at vi hengir oss selv, at vi gir oss selv fullstendig. Troens menneske ser livet, i alle dets dimensjoner, fra et nytt perspektiv: det som er gitt oss av Gud.

Dere som i dag feirer denne festdagen for den hellige Josef sammen med meg er mennesker som arbeider i forskjellige yrker, dere har deres egne hjem, dere kommer fra mange forskjellige land og snakker ulike språk. Dere har fått utdanningen deres i forelesningssaler, fabrikker og på kontorer. Dere har arbeidet i yrket deres i årevis, fått profesjonelle og personlige vennskap med deres kolleger, hjulpet til med å løse problemer i deres firmaer og andre fellesskap.

10 Ordsprk 8,31: Deliciae meae esse cum filiis hominum

11 Mt 4,19: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum

12 Jo 8,12: Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae

13 Jo 6,68-69

Så, jeg minner dere derfor igjen om at alt dette er ikke fremmed for Guds plan. Deres menneskelige kall er en del – og en viktig del – av deres guddommelige kall. Det er grunnen til at dere må strebe etter hellighet, sette en spesiell karakter på deres personlighet, en livsstil; og samtidig bidra til helliggjørelsen av andre, deres medmennesker; helliggjøre deres arbeid og deres omgivelser: ved den profesjon eller jobb som fyller dagene deres, hjemmet og familien og landet der dere ble født og som dere er glad i.

Arbeidet er smitt og smule av menneskets liv på jorden. Det innbefatter anstrengelse, tretthet, utmattelse: tegn på den lidelsen og kampen som følger menneskets eksistens og som peker hen mot syndens realitet og behovet for forløsning. Men i seg selv er ikke arbeidet en straff eller forbannelse: de som omtaler det slik har ikke forstått Skriften riktig.

Det er på tide at vi kristne roper ut fra hustakene at arbeidet er en gave fra Gud og at det ikke gir noen mening å klassifisere mennesker forskjellig etter deres yrke, som om noen jobber var bedre enn andre. Arbeid, alt arbeid, bærer vitnesbyrd om menneskets verdighet, dets herredømme over skaperverket. Det er en anledning til å utvikle ens personlighet. Det er et enhetsbånd med andre, en måte å forsørge familien på, et middel til å hjelpe til med å forbedre samfunnet vi lever i og hele menneskehetens fremgang.

For en kristen utvider disse horisontene seg og blir bredere. For arbeidet er deltakelse i Guds skapende verk. Da han skapte mennesket og velsignet det, sa han: «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og fuglene under himmelen og alle dyr som det kryr av på jorden!»¹⁴ Og siden Kristus tok arbeidet i sine hender har det for oss blitt en forløst og forløsende virkelighet. Ikke bare er det bakgrunnen for menneskets liv, det er også et middel og en vei til hellighet. Det er noe som skal helliggjøres og samtidig noe som helliggjør.

Det er bra å huske på at arbeidets verdighet er basert på kjærlighet. Menneskets store privilegium er å være i stand til å elske og overskride det som er flyktig og skyggeaktig. Det kan elske andre medskapninger, utrykke et 'jeg' og et 'du' som er fullt av mening. Og det kan elske Gud, som åpner himmelens porter for oss, gjør oss med medlemmer av hans familie og lar oss tale til ham i vennskap, ansikt til ansikt.

Derfor burde ikke mennesket begrense seg til bare fysisk produksjon. Arbeid skapes av kjærlighet, det er et uttrykk for kjærlighet og er rettet mot kjærlighet. Vi ser Guds hånd, ikke bare i naturens undre, men også i vår opplevelse av arbeid og anstrengelse. Arbeidet blir dermed bønn og takksigelse, fordi vi vet at vi er satt på jorden av Gud, at vi er elsket av ham og er arvinger til hans løfter. Vi har med rette fått høre: «Men enten dere nå spiser eller drikker, eller hva dere gjør, gjør alt til Guds ære!»¹⁵

Profesjonelt arbeid er også et apostolat, en mulighet til å gi oss selv til andre, åpenbare Kristus for dem og føre dem til Gud Fader – alt dette er den overflod av kjærlighet som Den hellige ånd fyller våre hjerter med. Når den hellige Paulus forklarer for efeserne hvordan deres omvendelse til Kristus burde påvirke livene deres, er en av tingene han sier dette: «Tyven skal ikke lenger stjele, men arbeide og gjøre noe nyttig med hendene sine, så han kan ha noe å gi til dem som trenger det.»¹⁶ Menneskene trenger jordisk brød for å holde liv i dem på jorden, de trenger også brød fra himmelen for å opplyse sinnet og sette hjertene i brann. Dra fordel av de muligheter arbeidet deres gir, samtalen og omgangen med andre, da kan dere og bør dere utføre denne apostoliske oppgaven.

Hvis vi arbeider med denne holdningen vil vårt liv, til tross for menneskelige begrensninger, bli en forsmak på himmelens herlighet, på den kommunion med Gud og hans helgener der selvhengivelse, trofasthet, vennskap og glede hersker. Ditt ordinære yrkesarbeid vil gi deg det sanne, solide og edle materiale som du kan bygge et sant kristent liv på. Du vil bruke ditt arbeid for å gjøre den nåde som kommer fra Kristus fruktbar.

Tro, håp og kjærlighet vil bli aktivert i ditt profesjonelle arbeid utført for Gud. Begivenhetene, problemene, vennskapene som arbeidet bringer med seg vil gi næring til bønn. Anstrengelsen med å forbedre ditt eget daglige virke vil gi deg sjansen til å erfare korset, noe som er grunnleggende for en kristen. Når du føler svakhet, eller de svikt som oppstår i alle menneskelige foretak, vil du vokse i objektivitet, i ydmykhet og i forståelse for andre. Suksess og glede vil få deg til å takke og innse at du ikke lever for deg selv, men for å tjene andre og Gud.

Hvis du vil være nyttig, tjen

Hvis vi ønsker å leve på denne måten, å helliggjøre vårt yrke eller jobb, må vi virkelig arbeide godt, med menneskelig og overnaturlig iver. Jeg vil her gjerne minne dere om en historie fra de apokryfe evangelier, for å sette dette i relieff: «Jesu far, som var tømmermann, lagde ploger og åk. En gang,» fortsetter historien, «kom en betydningsfull mann til ham og ba ham lage en seng. Men det hendte seg at en av bjelkene var kortere enn den andre, så Josef visste ikke hva han skulle gjøre. Da sa barnet Jesus til sin far: Legg de to bjelkene på bakken og gjør dem like i den

¹⁴ 1 Mos 1,28

¹⁵ 1 Kor 10,31

¹⁶ Ef 4,28

ene enden. Og Josef gjorde det. Jesus gikk til den andre enden, tok tak i den korteste bjelken og trakk den ut til den var like lang som den andre. Josef, hans far, var full av undring over dette miraklet og klemte og kysset barnet idet han sa: Så heldig jeg er siden Gud har gitt meg dette barnet.»¹⁷

Josef ville ikke takket Gud slik, og han ville aldri arbeidet på denne måten. Han var ikke opptatt av enkle løsninger og små mirakler, men en mann med utholdenhet, anstrengelse og, om nødvendig, kløkt. Den kristne vet at Gud kan utføre mirakler, at han gjorde det for århundrer siden, at han har fortsatt å gjøre dem fra den gang av, og at han ennå utfører dem nå, fordi «Herrens hånd er ikke så kort...»¹⁸ Men mirakler er et tegn på Guds frelsende makt, ikke en kur for inkompetanse eller en lettvinnt måte å unngå anstrengelser på. Det «miraklet» Gud ønsker fra deg er at du holder ut i ditt kristne og guddommelige kall, helliggjør hver dags arbeid: miraklet er å vende hverdagens prosa om til heroisk poesi ved den kjærlighet du legger inn i ditt alminnelige arbeid. Gud venter på deg der. Han forventer at du er en ansvarlig person, med iveren til en apostel og kompetansen til en god arbeider.

Og dermed, som motto for ditt arbeid kan jeg gi deg dette: Hvis du vil være nyttig, tjen. For først av alt, for å kunne gjøre en ting skikkelig, må du vite hvordan du skal utføre den. Jeg har vansker med å se integriteten til en person som ikke streber etter yrkesmessig dyktighet og hvordan han skal utføre skikkelig de oppgaver han blir betrodd. Det er ikke nok å ønske å gjøre det gode, vi må vite hvordan vi skal gjøre det. Og hvis vårt ønske er ekte, vil det vise seg i den anstrengelsen vi gjør for å bruke riktige metoder, avslutte oppgavene pent, oppnå menneskelig perfeksjon.

Men det å tjene og bruke teknikk, kunnskap om arbeidet vårt, burde ha et trekk som var grunnleggende for den hellige Josefs arbeid og burde være det for alle kristne: en tjenende ånd, ønsket om å bidra til andres velferd. Josefs arbeid var ikke selvsentrert, selv om hans aktive liv gjorde ham til en sterk og kraftfull personlighet. Når han arbeidet var han klar over at han utførte Guds vilje; han tenkte på folket sitt, på Jesus og Maria, og på alle i Nasaret.

Josef var en av de få håndverkerne i Nasaret, om ikke den eneste – kanskje en tømmermann. Men som det vanligvis er i landsbyer, må han ha følt seg kallet til å vende oppmerksomheten mot andre ting også: reparere en mølle som ikke fungerte, eller, når vinteren nærmet seg, se over taksteinene på et tak. Jeg er sikker på at Josef visste hvordan han skulle ta et tak med i mange ting, med godt resultat. Hans dyktige arbeid var til tjeneste for andre, det lyste opp livet til andre familier i landsbyen; og med et smil, et vennlig ord, en morsom bemerkning kunne han gjenoppbygge tillit og glede hos dem som holdt på å gi opp.

Noen ganger, når det gjaldt folk som var fattigere enn ham selv, ville Josef bare kreve en liten betaling – bare nok til at kunden skulle føle at han hadde betalt. Men normalt ville han be om en rimelig betaling – verken for mye eller for lite. Han ville kreve det som var rimelig for ham, for trofasthet mot Gud betyr ikke å gi opp rettigheter som egentlig er plikter. Den hellige Josef måtte bli skikkelig betalt, siden dette var hans middel til å forsørge familien som Gud hadde gitt i hans varetakt.

Vi bør absolutt kreve vår rett, men ikke av egoistiske grunner. Vi elsker ikke rettferdighet hvis vi ikke ønsker å se den oppfylt i andres liv også. På samme måte er det galt å lukke seg inne i en komfortabel religiøsitet, og glemme andres behov. Det mennesket som ønsker å være rettferdig i Guds øyne prøver også å opprette et rettferdig samfunn blant menneskene. Og ikke bare for Guds gode navns skyld, men fordi det å være kristen betyr å arbeide for å oppfylle alle menneskets edle forhåpninger. For å si det med en omskriving av en velkjent tekst av evangelisten Johannes,¹⁹ kan vi si at det mennesket som sier at det handler rettferdig overfor Gud, men ikke overfor andre mennesker, er en løgner, og sannheten bor ikke i ham.

Som alle kristne den gang, var også jeg glad og takknemlig for Kirkens beslutning om å innstifte en egen liturgisk fest til ære for Josef arbeideren. Denne festen, som bekrefter den guddommelige verdien av arbeidet, viser hvordan Kirken offentlig gjenspeiler sentrale sannheter i evangeliet som Gud ønsker at menneskene skal meditere over, spesielt i vår egen tid.

Jeg har ofte snakket om det før, men la meg igjen påpeke det naturlige og enkle i den hellige Josefs liv, som ikke på noen måte var fjernt fra naboenes, og som aldri skapte noen kunstige barrierer i hans omgang med dem.

Så, selv om det kan ha vært riktig i noen tider eller situasjoner, liker jeg ikke å snakke om katolske arbeidere, katolske ingeniører, katolske leger osv, som om jeg snakket om en spesiell art innenfor en stor slekt, som om katolikker utgjorde en liten gruppe atskilt fra alle andre. Det skaper et inntrykk av at det er et gap mellom kristne og resten av samfunnet. Selv om jeg respekterer den motsatte holdning, synes jeg det er mer korrekt å snakke om arbeidere som er katolikker, eller katolikker som er arbeidere eller ingeniører. For en troens mann som utfører et yrke, enten det er intellektuelt, tekniske eller kroppsarbeid, føler seg og er faktisk i enhet med de andre; han er lik de andre, med samme rettigheter og plikter, samme ønske om å forbedre seg, samme interesse etter å forstå og løse felles problemer.

17 Jesu barndoms-evangelium, falskt tilskrevet den hellige Thomas, nr 13

18 Jes 59,1: Ecce non est abbreviata manus Domini

19 Jf 1 Jo 4,20

Den katolikk som er beredt til å leve på denne måten vil i sitt dagligliv være et bevis på sin tro, håp og kjærlighet; et enkelt og normalt vitnesbyrd uten behov for pomp og prakt. Vitaliteten i hans liv vil vise Kirkens vedvarende nærvær i verden, siden alle katolikker av seg selv er Kirken, fordi de er medlemmer av Guds folk ved å være det de er.

Josefs forhold til Jesus

I noen tid nå har jeg likt å bruke en rørende påkallelse til den hellige Josef, som Kirken har gitt oss i de forberedende bønnene til messen: «Josef, du velsignede og lykkelige mann, som fikk lov til å se og høre den Gud som mange konger ønsket forgjeves å se og høre, og ikke bare se og høre ham, men bære ham i dine armer, kysse ham, kle ham og ta deg av ham, be for oss.» Denne bønnen vil hjelpe oss til å se på det siste emnet jeg vil snakke om i dag: Josefs fortrolige omgang med Jesus.

For Josef var Jesu liv en stadig gjenoppdagelse av hans eget kall. Vi mintes tidligere de første årene som var fulle av motsetningsfylte hendelser: forherligelse og flukt, de vise menns majestetiske fremferd og krybbens fattigdom, englenes sang og menneskehetens taushet. Når øyeblikket kommer for å frembære barnet i templet, og Josef som står der med den fattige gaven som består av et par duer, ser han hvordan Simeon og Anna forkynner Jesus som Messias: «Hans far og mor undret seg over det som ble sagt om ham.»²⁰ Senere, når barnet blir igjen i Jerusalem, uten at Maria og Josef vet det, og de finner ham igjen etter å ha lett i tre dager, sier den samme evangelisten: «Førelrene ble meget forbauset».²¹

Josef blir overrasket og forbauset. Gud åpenbarer gradvis sine planer for ham, og han prøver å forstå dem. Som for enhver sjel som prøver å følge Jesus nært, oppdager han snart at her går det ikke i sakte fart, og det er ikke rom for de lunkne. For Gud er ikke fornøyd med at vi har oppnådd et visst nivå og blir stående der. Han vil ikke at vi skal hvile på våre laurbær. Gud krever alltid mer: hans veier er ikke menneskenes veier. Den hellige Josef, mer enn noen annen før eller siden, lærte av Jesus å være beredt til å gjenkjenne Guds undre, å ha et våkent sinn og hjerte.

Men hvis Josef lærte å leve på en guddommelig måte av Jesus, vil jeg våge å si at menneskelig talt var det mye Guds Sønn lærte av ham. Det er noe jeg ikke helt liker i tittelen fosterfar, som Josef noen ganger kalles, fordi det kan få oss til å tenke på forholdet mellom Josef og Jesus som noe kaldt og ytre. Det er riktig at troen vår sier at han ikke var hans kjødelige far, men det er ikke den eneste form for farskap.

«Josef,» leser vi i en preken av den hellige Augustin, «krever ikke bare tittelen far, men han har et større krav på den enn noen andre.» Og så legger han til: «Hva slags far var han? Jo mer kyskt farskapet var, jo mer effektivt var det. Noen mente at han var far til vår Herre Jesus Kristus på samme måte som andre fedre som lager barn på en kjødelig måte og ikke bare mottar dem som en frukt av en åndelig kjærlighet. Det er derfor den hellige Lukas sier: Folk trodde han var Jesu far. Hvorfor sier han at de bare trodde det? Fordi denne tanken, og menneskelig dømmekraft viser til det som er vanlig blant mennesker. Og vår Herre var ikke født av Josefs sæd. Men fra Josefs fromhet og barmhjertighet ble det født ham en sønn, av Jomfru Maria, og dette var Guds Sønn.»²²

Josef elsket Jesus slik en far elsker sin sønn og viste ham denne kjærligheten ved å gi ham det beste han hadde. Josef tok seg av barnet slik han hadde blitt bedt om, og gjorde Jesus til håndverker, og overførte sin faglige dyktighet til ham. Så naboene i Nasaret kalte Jesu både *faber* og *fabri filius*, håndverker og håndverkerens sønn.²³ Jesus arbeidet i Josefs verksted og ved Josefs side. Hva kan Josef ha vært, hvilken nåde må ha virket gjennom ham, slik at han kunne fullføre oppgaven med å gi Guds Sønn en menneskelig oppdragelse!

For Jesus må ha liknet på Josef: i måten å arbeide på, i karaktertrekk, i måten å snakke på. Jesu virkelighetssans, hans øye for detaljer, måten han satt ved bordet og brøt brødet på, hans forkjærlighet for å bruke hverdagssituasjoner når han underviste – alt dette gjenspeiler hans barndom og Josefs innflytelse.

Det er ikke mulig å overse dette opphøyde mysterium: Jesus som er menneske, som snakker med dialekten til et spesielt distrikt i Israel, som likner på en tømmermann kalt Josef, er Guds Sønn. Og hvem kan lære Gud noe som helst? Men han er også sant menneske og lever et normalt liv: først som barn, så som en gutt som hjelper Josef i verkstedet, og til slutt som en voksen mann i livets beste alder. «Og Jesus gikk frem i alder og visdom og var til glede for Gud og mennesker.»²⁴

I det menneskelige liv var Josef Jesu veileder i deres daglige omgang, full av forfinet hengivenhet, glad for å fornekte seg selv for bedre å kunne ta vare på Jesus. Er ikke dette grunn nok til å betrakte denne rettfærdige mann, denne hellige patriark, der den gamle pakts tro bærer frukt, som det indre livs mester? Indre liv er intet annet enn en vedvarende og direkte samtale med Kristus, for å kunne bli ett med ham. Og Josef kan fortelle oss mange ting om

20 Lk 2,33

21 Lk 2,48

22 Sermo 51,20 (PL 38,351)

23 Mk 6,3; Mt 13,55

24 Lk 2,52

Jesus. Forsøm derfor aldri hengivelsen til ham – Ite ad Ioseph: Gå til Josef – som kristen tradisjon fremstiller det i ordene fra Det gamle testamente.²⁵

En av det indre livs mestre, en arbeider dypt engasjert i sitt arbeid, en Guds tjener i vedvarende kontakt med Jesus: det er Josef. Ite ad Ioseph. Med den hellige Joseph lærer den kristne hva det vil si å tilhøre Gud fullt og helt, og fullt ut ta sin plass blant menneskene, idet man helliggjør verden. Bli kjent med Josef, og du vil finne Jesus. Snakk til Josef, og du vil finne Maria, som alltid sprer fred rundt seg i det koselige verkstedet i Nasaret.

St. Josemaría Escrivá

Preken holdt 19. mars 1963, på høytiden for den hellige Josef

Christ Is Passing By, «In Joseph's Workshop»

© Studium foundation & Information Office of Opus Dei on the Internet